

SPEKTRUM

Ako Kedy Dník

Naša škola uskutočnila už niekoľko úspešných projektov.

Sú prínosom pre našich žiakov. Získavajú nové skúsenosti v odbornej profesijnej oblasti, zdokonaľujú sa v jazyku a v naposlednom rade získavajú veľa praktických skúseností do života i v oblasti medzilidskej komunikácie a poznávajú nové krajiny. Žiaci navštívili, Holandsko, Španielsko, Fínsko, to už vlastne dvakrát, v minulom školskom roku i v tomto roku. Spolupráca s fínskou školou vo Vammale sa veľmi úspešne rozvinula, naši žiaci nadviazali priateľské vzťahy s fínskymi študentmi. Žiaci z Vammaly navštívili v minulom školskom roku našu školu. Spolupráca sa rozvíja k spokojnosti oboch škôl. Plánuje sa opätovná stáž vo Fínsku v budúcom školskom roku. A preto, študenti, učte sa. Prvoradým kritériom pri výbere účastníkov bude prospech. Tak, veľa chuti do učenia.

Vaša redakčná rada Vám želá aktívny odpočinok a pekné počasie počas letných prázdnin.

Máme krásne spomienky.

Vrátili sme sa do detských rokov...

Človek

Človek sa skladá
z dvoch častí:
telo dušu hľadá
a duša je bez kostí.

Duša a telo,
mozog a rozum...
Básnik a pero,
myšlienka plus rozum.

Dušu nevidíme,
dušu cítime.
Telo, áno, telo vidíme,
no i cítime.

Milujeme ľudí,
čiže telá s dušami.
Neznášame ľudí,
telá s prázdnyimi schránkami

Vlado Kmošena

Ja

Poznám čaro slov,
poznám iskru piesní.
Neznám bitky rytierov,
podvody a pletky.

A som šťastný,
šťastný taký, aký som .
Som originál a som vlastný,
nepodlieham rozkazom.

Som síce flegmatik,
Ale aj to mi je jedno.
Som tým, čím nie je nik...
Som sám sebou, to je všetko.

Viem, že robím chyby,
no viem, že nie som sám.
Veď každý robí chyby,
Teda aspoň čo ja poznám.

Vlado Kmošena

Pani profesorka ,

bolo nám za Vami smutno, keď sme Vás v apríli dlhší čas nevideli./Pani profesorka sa určite potešila, ak uverila. Poz. red./Prezradte nám, kde ste boli?

-Bola som s ôsmimi chlapcami z 3.OGP, ktorí boli vybraní, v rámci projektu Leonardo da Vinci na stáži vo fínskom meste Vammala.

-Ako sa Vám cestovalo? Myslím, že je to poriadne dlhá cesta?

-Cesta bola príjemná, leteli sme z Viedne do Berlína a z Berlína do Helsínk. Z helsínk sme museli cestovať vlakom do Vammaly. Pre chlapcov bola cesta lietadlom určite zážitkom. Ja už som si na to zvykla a snažila som sa nemyslieť na lietadlá, ktoré skončili na zemi skôr, ako stihli pristáť.

-Aké ste mali ubytovanie? Boli ste spokojní?

-Bývali sme na školskom internáte, ktorý bol vynikajúco vybavený. Mali sme tam všetko pohodlie.

-Rozumeli ste si so žiakmi?

-Áno, veľmi, aj keď som sa spoiatku obávala, pretože týchto chlapcov neučím. Chlapci boli veľmi slušní a svojím správaním skvele reprezentovali nielen našu školu ale aj Slovensko. Môžem povedať, keby na našej škole boli iba takíto chlapci, tak sme školou s najslušnejšími žiakmi široko ďaleko.

- Bývali ste všetci spolu?

- Nevieam, či si predstavujete moju maličkosť ako spolubývajúcu ôsmich chlapcov, určite by neboli nadšení, ale asi myslíte, či sme boli ubytovaní na jednom mieste. Áno, ja som bývala sama a chlapci v skupinkách – šiesti a dvaja.

-Aj ste tam vyučovali?

-Nie, ja som bola pedagogický dozor pre našich študentov. To znamená, že som kontrolovala chlapcov na praxi a bola som za nich zodpovedná počas celého pobytu vo Fínsku.

-Prečo to bolo práve Fínsko?

-Pretože sme našli spoluprácu s tamojšou školou . Je to krásna krajina, plná milých ľudí

-Stretli ste tam aj niekoho zo Slovenska?

-Áno, zoznámili sme sa s Monikou, ktorá pochádzala z Košíc a vydala sa do Vammaly.

-Ako ste sa dorozumievali s Fínmi? Bolo to ťažké, alebo ovládáte okrem anglického jazyka aj fínsky?

-Dohovorila som sa veľmi ľahko. Všetci Fíni hovoria aj anglicky. Priznám sa, naučila som sa niekoľko slov fínsky a mala som aj slovník, ale bola som veľmi rada, keď som mohla ostať pri angličtine.

- Myslíte, že povaha severanov, teda konkrétne Fínov, je iná ako povaha Slovákov?

-Určite. Vo Fínsku sa nezamýkajú ani autá ani bicykle a dokonca ani väčšina rodinných domov nemá ploty. Viete si to predstaviť u nás? Nezamknuté a neohradené záhradky?

-Boli ste so stážou vo Fínsku spokojná?

-Áno, veľmi, a už teraz sa nám cnie za Fínskcom.

- Nebolo Vám smutno za rodinou . Boli ste v kontakte?

-Áno, bolo mi smutno za rodinou, ale mohli sme používať internet, takže som bola v spojení so svojimi blízkymi. Každému študentovi by som doporučila takýto pobyt v zahraničí, aby spoznali novú kultúru a overili si svoje schopnosti. A ako angličtinárke mi nedá nepripomenúť, že je to vynikajúca príležitosť zdokonaľiť sa v angličtine.

A na záver chcem poďakovať Stanovi, Jožovi, Stanovi, Petrovi, Jožovi, Paľovi, Ferovi a Mirovi za super správanie a uľahčenie mi mojej práce.

Rozprávala sa Paťa

Láska

Láska nie je iba slovo,
Verš či veta, je to niečo viac.
Niečo krásne, nespútané,
ako cesta na Mesiac.

Láska je more,
Láska je čas.
A je tiež všetko,
čo je vôkol nás.

Je to, po čom túžim,
je to , čo stále hľadám...
Nerád sa lúčim,
no vstávam (a padám .

Čo je to láska?
Jedna veľká záhada !
Kvôli nej neraz srdce praská
a ťažko sa nám zabúda.

Vlado Kmošena

Spýtali sme sa

Ako bolo vo Fínsku?

-Počuli sme, chalani, že vám u nás bolo horúco, tak ste navštívili sever. Keď ste dostali ponuku ísť do Fínska, tak ste hneď súhlasili?

Jozef: Ja osobne som bol veľmi prekvapený, že ma vybrali. Nečakal som, že sa so svojím prospechom niekam dostanem. Ale som rád a tak trochu ma to aj do budúcnosti zaväzuje. Myslím na maturitu. Nespravím si predsa hanbu, no nie?

- Rodičia nemali námietky? Nebáli sa o vás?

Paľo: Samozrejme, že boli prekvapení, že ma vybrali. Ale boli radi, že sa ma na mesiac zbavia.

- Ako ste reagovali na informáciu, že pôjdete s pani profesorkou Hudíkovou?

Stano: Pravdupovediac, nepoznali sme ju a tak nám to bolo jedno.

- Bola prísna?

Peter: Vychádzali sme s ňou vynikajúco. Starala sa o nás ako mama , dokonca nám aj prala. Vychádzky nám dovolila, hrávali sme s ňou karty a chodila nás povzbudzovať pri florbale.

-Ste spolužiaci z jednej triedy, ale spolu ste len v škole, dopoludnia. Ako ste vychádzali spolu, keď ste boli neustále mesiac spolu celý deň ?

Jožko: Výborne. Nehádali sme sa, boli sme vynikajúci kolektív.

-Ako ste sa dohovoriili?

Stano: Vzhľadom na to, že sa učím angličtinu deväť rokov, oni nám nerozumeli, aj keď vlastne skoro každý Fín ovláda angličtinu. Raz som jednej pochválil oči a ona ma poslala preč. /Ale to si sa jej nespýtal, či preto ,že ti nerozumela, alebo preto, že si sa jej zdal dotieravý?/ Dievčatá tam boli púekné, ale tu sú krajšie.

-Aj ste sa niekedy učili?

Chlapci sa svorne dohodli, že sa učiť nebudú. Boli sme predsa stovky kilometrov od školy. To bolo treba využiť.

-Necnelo sa vám za Slovenskom?

Miro: Cnelo, najmä za mojou priateľkou. Veľmi.

-Ako sa vám tam páčilo?

Fero: Niet nad fínsku kultúru a krásnu prírodu, jazerá. Fíni sú priateľskí, priateľskejší ako my. A nekradne sa tam. Ale sú tak trochu lakomí, lebo nám nič nekúpili.

-Išli by ste tam znovu? Ako vám to pomohlo vo vašom odbornom raste?

Všetci boli toho názoru, že im to pomohlo, zoznámili sa s novými pracovnými metódami, získali nové skúsenosti do života a -hlavne, zistili, že majú obrovské medzery v anglickom jazyku.

Na záver sa zhodli, že boli úplne spokojní s dozorom, pani profesorka bola veľmi milá, starala sa o nich ako ich mama, a „vo svojom odbore je úplne zdatná“

Zhovárala sa Paťa

Moje hobby

Poľovník musí viac dávať ako brat'

Počítač, internet, počítač a zasa počítač. Väčšina mojich vrstovníkov presedí celý voľný čas pri počítači. Ak by ste im povedali, že prechádzka po hore môže byť krajšia a zdraviu prospešnejšia, pozrú sa na vás útrpne a niečo si o vás pomyslia. Viem, že počítač je v dnešnej dobe neodmysliteľnou súčasťou nášho života. Konečne, aj ja ho využívam na získavanie vedomostí a rozšírenie svojho obzoru, komunikáciu aj zábavnú hru. Ale presedieť pri ňom celý čas?

Som poľovník. Teda budúci poľovník. Zatiaľ som iba učeň. Povedzte, čo môže byť krajšie, ako prechádzka horou? Lesmi, lúkami?

Správny poľovník musí mať k prírode vytvorený správny vzťah. Ja som už od malička mal rád prírodu. Možno to bolo preto, že som vyrastal, tak povediac, v horách. Dedko bol poľovník. Veľa ma naučil a veľa mi toho o poľovníctve rozprával, najmä keď sme spolu do hory v zime nosili potravu pre zvieratká. Určite veľa ľudí si myslí, že poľovník v hore iba strieľa. Ale poľovník, taký ten správny, musí mať veľkú zodpovednosť. Aj tu platia zákony, ktoré sa musia dodržiavať. Poľovník musí viac dávať ako brat'. O zver sa treba starať, hlavne v zimnom období. Keď je tuhá zima, plno snehu a mráz vám zachádza pod nechty, je lepšie sedieť doma v teple, ale pre poľovníka to neplatí. Ten práve teraz vie, že v lese je niekto, kto čaká na jeho pomoc. Od neho veľakrát závisí život zvierat. Je to paradox, ale je to tak. Koľkokrát som nosil jablká, kukuricu, siláž...Poľovník a zvieratá. Navzájom sa potrebujú. Niekto povie: Najskôr ich zachráni a potom strieľajú. Ale príroda a poľovníctvo majú prísne pravidlá. Zákony.

Verte, poľovníctvo nie je lacná a jednoduchá záležitosť. Ten, kto sa chce stať poľovníkom, musí v prvom rade spraviť poľovnícke skúšky, potrebuje zbrojný pas a veľa vecí, ktoré sú naozaj finančne nákladné. Napríklad pušku, ďalekohľad, oblečenie...No a samozrejme, psa. Pes a poľovník patria nerozlučne k sebe. Dobrý pes je pravou rukou poľovníka. Myslíte, že pes to má ľahké? Ste na veľkom omyle. Aj ten musí robiť skúšky.

Poľovníctvo je náročný ale zato veľmi pekný koníček. Ale ísť horou, vidieť stádo vysokej, srnu s malým srnčat'om, alebo prasiatka, to je najkrajšia odmena pre poľovníka. Keď budem mať na to vek, určite sa aj ja stanem poľovníkom. A to, čo ma naučil dedo, budem mať stále na pamäti. Viem, že to nie je vždy iba romantika. Ale v dnešnej uponáhľanej dobe je človek rád, keď kl'ud a oddych v prírode. Len ju musíme rešpektovať. Či chceme alebo nie, sme jej súčasťou.

Jakub Komada

FÍNSKO NESKLAMALO

Našu pokojnú jeseň narušila správa, že škola ponúka možnosť ísť na mesačnú stáž do Fínska. Prihlásil som sa a mal som šťastie. Mohol som sa pridať ku skupinke, ktorá na čele s pani profesorkou Hudíkovou a pánom riaditeľom na jar odlietala. No nie na juh, ako väčšina vtákov, ale na sever - do Fínska. Začalo sa to 1. apríla. Nebol to žart, bolo to vážne. 1. apríl v noci pred školou - autobusom do Viedne, lietadlom do Berlína, ďalším lietadlom do Helsínk, autobusom ku vlaku Pendolino do Tampere. V Tampere sme prestúpili na ďalší vlak, ktorým sme sa viezli do nášho konečného mesta Vammala. Celkom jednoduché, však? Fínsko nesklamalo. Bolo to všetko ešte lepšie, ako sme mali správy od chalanov z minulého roka. Naši študenti môžu o takom ubytovaní len snívať: televízia, chladnička, mikrovlnka, varná kanvica, umývačka riadu, vlastná sprcha atď. Denne sme využívali dobre vybavenú telocvičňu a posilňovňu. Často sme hrávali z fínskymi študentmi floorball. Boli v tomto športe dobre zohratí, ale po krátkom čase sme boli lepší. Mesto Vammala je asi také veľké ako Púchov a pretože je vo Fínsku, je obklopené jazerami.

Prvý týždeň našej stáže tu zostal snami aj pán riaditeľ. Bola to pre nás veľká výhoda, pretože spolu s ním sme navštívili ešte ďalšie gumárenské firmy v okolí. Ale to, prečo sme sem prišli, bola prax vo firme Teknikum. Táto firma je zameraná na výrobu hadíc, plynových masiek a rôznych tesnení.

Štyria zo skupiny sme ostali pracovať tu. Dvaja pracovali pri výrobe hadíc a dvaja pri lisovaní plynových masiek. Ďalších štyroch vozili autom do asi 15 km vzdalenej firmy Kumijaloste, ktorá bola zameraná na pogumovávanie rôznych kovových výrobkov. Hlavne sa nám páčila naša pracovná doba, ktorá začínala až od 9:00. Zamestnanci k nám boli priateľskí a ochotní nám vždy pomôcť a poradiť. Keďže domáci hovoria fínštinou a anglicky sa tiež učia ako my, dorozumievanie medzi nami bolo niekedy ťažšie až komické. Vo Fínsku ma zaujalo napríklad to, že pivo predávajú až od 18-rokov a alkohol až od 21-rokov. V jednom českom bare sme ani neostali sedieť, lebo tí, čo nemali ešte 18 rokov, tam dokonca ani nemohli byť.

Na záver našej stáže sme navštívili hlavné mesto Fínska Helsinky, kde sme si prezreli historické centrum, najväčšiu pravoslávnu katedrálu a helsinský prístav, kde kotvili zaoceánske lode.

Celá stáž vo Fínsku bola pre nás veľkou životnou skúsenosťou. Spoznali sme novú kultúru, zdokonalili sa v anglickom jazyku, získali nové vedomosti v gumárenskej praxi a naučili samostatnosti.

Pre nás všetkých to bol veľký zážitok a motivoval v nás väčší záujem o gumárenský priemysel. Keby sa nám ešte naskytla príležitosť ísť do zahraničia, určite by sme neváhali. Všetci, ktorí budete mať takúto príležitosť, ako sme mali my, tak ju určite využite!

Jozef Mikuš

Nie je to také zlé, ako sa to zdá. My sa tvárime vážne, ale nebojíme sa, lebo naše vedomosti sú primerané nárokom našich skúšajúcich. To si určite mysleli. Našťastie, ukázalo sa, že sa na obhajoby praktických prác dobre pripravili.

Keď sme sa spýtali Martina, ako sa cíti pred maturitnou skúškou, povedal, že on má vedomosti, ale... Má strach, obavy. A je v strese. Nepomohla ani úvaha na maturitnej písomnej práci o tom, ako zvládať stres. Po maturite si chce nájsť výhodný „job“, ktorý mu vynesie

veľa peňazí. A ak nie, musí byť, vraj, trpezlivý, lebo si uvedomuje, že každý začiatok je ťažký. Neteším sa na maturity. Kto by sa aj tešil? Ale teším sa na to, čo bude po maturite. Budem šťastný ako blcha. Čo odkážem tým po mne? Nebudú mi veriť, ale učte sa. Médo má zmiešané pocity. Nevie, či sa teší, alebo nie. Vlastne, asi sa teší, že to bude mať za sebou. Čaká ho vysoká škola alebo práca. Čo odkazuje mladším spolužiakom? Užívajte si, kým sa dá.

Čo s tým? Ale dopadlo to O.K.

M. Martišek sa cíti normálne. A tvári sa, ako vždy, rozvážne. Zatiaľ dobre, ale prichádza už menšia nervozita. Nemôžem povedať, že nič neviem, ale... Predsa, musím to spraviť. Načo som sem chodil štyri roky? Mladí nech sa učia. Ja som sa učil, ale nie vždy to vyšlo.

My už máme potom.
A veríme, že to bude
dobré. Len aby si to
mysleli aj naši
skúšajúci s pánom
predsedom maturitnej
komisie. Ešte nás
čakajú ústne. To bude
asi katastrofa. Na
praktických prácach
sme „makali“ od
septembra. A ústne?
To ešte len začneme.
/A asi to aj tak
dopadne./

Miro tvrdí, že sa
pripravuje, ale aj tak má
zmiešané pocity.
Momentálne sa usmieva.
Zatiaľ máme prečo, práce
sme obhájili na úrovni.
Ale Vladovi, ktorí robí
praktickú prácu, asi tiež
nie je zle. Veselo sa
usmieva, možno dostal
elektrický šok. Ale ako
správny elektrotechnik
vie, ako správne vytvoriť
podľa schémy fungujúci
elektrický obvod.
Ostáva veriť, že aj na
ústnych jeho elektrické
obvody budú dokonale
fungovať.

Ako Martin? Vyzerá to, že „labáky“ sú tvoja srdcová záležitosť. Martin sa začal intenzívne učiť asi týždeň pred praktickými. „Od prvej až po poslednú tému. A modlil som sa, aby som si vybral tú, ktorú viem najlepšie. Spočiatku som bol nervózny, ale časom tréma opadla. Bolo potrebné maximálne sa sústrediť, nebol čas na hysterické sebaľutovanie. Vybral som si Fe iónov stechiometricky. Najskôr som si zmeral roztoky s rôznou koncentráciou, ktoré som potom zmeral na stechiometrii.

Prvý deň sme robili labáky, písali protokol na PC a druhý deň sme počítali súvislý príklad z účtovníctva a písali obchodný list na stroji. Museli sme vytvoriť súvahu, uzatvoriť účty atď, atď, zisk, stratu a zdanie. Nemysli si, že je to také jednoduché. Ale najľahší bol strojopis. No, čo už. Ostáva mi len sa tešiť na ústne maturity.

A Maťa? Bola vystresovaná. „Ale nakoniec som si vytiahla to, čo som chcela. Celkom som spokojná. Dúfam, že aj profesori budú so mnou spokojní. Vybrala som si meranie viskozity. Aby si bola v obraze, jednalo sa o meranie času pádu guľičky v kvapaline. Znie to ako detská hra, pravda? Viem, že Strojopis mám za 1 a ostatné? Ostáva dúfať, že to bude dobre.

Zhovárala sa Paťa

Volf, Urbánek, Tajovský
Poznáme svoj región ?

Určite nie všetci vieme o tom, že v našom regióne pôsobili významné osobnosti kultúry a literatúry. Moja obec je známa tromi významnými menami. Pôsobili u nás spisovateľ František Urbánek, Jozef Gregor Tajovský a maliar a spisovateľ František Volf. František Urbánek a J. G. Tajovský sa veľmi často spomínajú v súvislosti s našou obcou. Menej však meno Františka Volfa.

František Volf, hoci bol pôvodom Českej národnosti, narodil sa v Třeboni v roku 1897, mal veľmi pekný vzťah k Slovensku. Pôbil tu takmer dvadsať rokov. V našej obci Dohňany pôbil ako učiteľ do roku 1929. Tento významný maliar, spisovateľ a učiteľ považuje obdobie prežité v Púchovskej doline za najplodnejšie. Vyučoval tu s láskou a popri tom predkladal a zostavoval výbery českých a slovenských spisovateľov a spolu s Jozefom Pospíšilom vydával vlastivedný časopis pre mládež Slovenskou otčinou. V tom istom roku bol poverený Štefanom Krčmárom vedením detského časopisu Včelka. Dôležitá bola aj jeho spolupráca a priateľstvo s Jánom Hádom, ktorý ilustroval jeho knihy, časopisy aj učebnice.

V roku 1928 so známym zberateľom, fotografom a filmárom Karolom Plickom nakrúcali v obci Dohňany a Púchovskej doline národopisný film Za slovenským ľudom. Z Dohňan odišiel v roku 1929, ale ďalej putoval po Slovensku až do roku 1938. Na cestách po Slovensku sa zoznamoval nie len s jeho krásami, ale spoznával aj biedu, ktorú zobrazoval v portrétoch tých jednoduchých ľudí. Jeho tvorbu ovplyvnil kubizmus, sociálny realizmus, natu ralizmus a iluzionizmus. V roku 1972 si František Volf prevzal titul čestného občana Dohnian za svoje jedinečné pôsobenie a rozvoj kultúry v obci . Zomrel v roku 1983 v Českých Budějoviciach. Stálu výstavu jeho obrazov a náčrtov si môžete pozrieť v Pamätnej izbe obce Dohňany.

K rozvoju ochotníckeho divadla v našej obci prispel Ferko Urbánek Pochádzal z rodiny moravského staviteľa, ktorý sa r. 1865 presťahoval s rodinou do Dohnian, kde si kúpil gazdovstvo. V rokoch 1883 – 1904 gazdoval na otcovom majetku prejavil záujem o dramaturbiu. Dostal sa k nej cez ochotnícke divadlo, ktorému sa venoval ako herec, organizátor a postupne aj ako autor. Počas takmer šesťdesiatročnej literárnej činnosti napísal okolo 60 divadelných hier. Literárne dozrel za po bytu v Dohňanoch. Zo začiatku písal krátke spoločenské veselohry a salónne frašky, v polovici 90. rokov, keď v Dohňanoch pôbil J.G. Tajovský, sa ich záujem obrátil na ľudové hry zo sedliackeho prostredia. F.Urbánek v Dohňanoch napísal Strídža spod hája, Rozmarín, Bludár, Škriatok, Pokuta za hriech, Diabol v raji manželskom, Mam a klam. Zomrel v roku 1930 v Bratislave.

V našom regióne viac vstúpil do povedomia obyvateľov J. G. Tajovský. Určite už len preto, že sa o ňom učíme v škole. V Dohňanoch pôbil v rokoch 1895 až 1987. Preložili ho sem za trest. Dostal sa do sporu so školskou vrchnosťou. Nechcel prispievať k maďarizácii slovenských detí. V Dohňanoch sa stretol s F. Urbánkom . Ten nasmeroval jeho pozornosť na typ ľudovej hry folklórneho charakteru. „Dohnianskym“ perom napísal hry Anička, Sľuby, Konačka, Námluvy. Dohňany boli jedným z jeho posledných učiteľských pôsobísk. Odišiel študovať na Obchodnú akadémiu v Prahe.

Valášek

Objavovanie iných je objavovaním vzťahov nie prekážok

Život človeka sa začína narodením a končí smrťou. Je to jedna z nezmeniteľných skutočností, ktorá sa nedá ovplyvniť peniazmi, majetkom, známostami, ani ničím iným. Je len na tej- ktorej generácii, ktorým smerom sa medzi týmito medziami bude uberať.

Doba , keď naši predkovia žili v čase, keď nebolo televízorov, keď prvý let človeka do vesmíru sa stal skutočnosťou, keď neexistovali kalkulačky, počítače, je už za nami.

Naša generácia sa narodila v období, kedy sa stali tieto vymoženosti samozrejmou. Budúca generácia bude určite schopnejšia v ovládaní techniky, o ktorej my nemáme ani potuchy. Ale nebude im chýbať pobyt v prírode, vzájomná láska, láska k blížnemu a úcta k starým ľuďom? Bude im cudzí rasizmu, netolerancia, budú si vážiť ľudské práva?

O ľudských právach sa veľa hovorí. Stačí však o nich iba hovoriť? Je každý človek slobodný? Zaobchádza sa so všetkými ľuďmi rovnakým spôsobom? Sú si všetci ľudia rovní nehladiac na farbu pleti, pohlavie, náboženstvo alebo jazyk, ktorým hovoria, bez rozdielu politického názoru, sociálneho pôvodu či príslušenia ku krajine alebo regiónu?

Sú krajiny, kde denne zomiera veľa ľudí. Zomierajú potichu. Následkom hladu, bez liekov , bez pomoci.

Je ich život menej hodný, ako iný?

Nie našou zásluhou sme sa narodili v krajine, kde nás tieto aspekty obchádzajú. I keď neoplývame veľkým hmotným bohatstvom, ale predsa sa v našom okolí skrýva toľko krás a dobra, že sa môžeme pokladať za boháčov. Mladí ľudia sa tešia zo života, ktorý majú pred sebou, dozvedajú sa stále niečo nové rozširujú sa ich informácie a poznatky. Mladosť – to sú bezstarostné roky. Roky, kedy sa dá spoľahnúť doma na rodičov a v škole na učiteľov. Po skončení štúdia sa každému otvárajú brány do života. Každý sa snaží čo najlepšie uplatniť, založiť si rodinu, stať sa odrazovým mostíkom pre šťastný život svojich detí. V šťastí však nesmieme byť sebeckí. Šťastie je úplné vtedy, keď ho aj rozdáваме a vidíme iných šťastných. A to nemožno povedať o všetkých ľuďoch. U nás je na zamyslenie postavenie rómskej komunity. Počet Rómov rastie a doteraz nesplynuli s našim obyvateľstvom., ale zachovali si značnú časť svojej kultúry, jazyk a spôsob života. Najväčším problémom Rómov je ich chudoba – materiálna núdza. Je to o tom, že Rómovia nie sú schopní nájsť si prácu, resp. si ju udržať. Dôvod? Chýba im vzdelanie! Nie sú schopní prečítať si a pochopiť napr. čo podpisujú a na čo dávajú súhlas. Otec nemá prácu, peniaze nestačia, deti sa rodia. Matka vytvára v rodine podmienky na prežitie, nakoľko je to v danej situácii možné. A takéto prostredie je podhubím narastajúcich spoločenských konfliktov.

Netreba však hádzať všetkých do jedného vreca. Sú i slušní Rómovia. Vedia pekne spievať, tancovať, čítať, počúvať druhých ľudí, učiť sa od ich , rozmyšľať nad sebou a snažiť sa svoj život zlepšovať. Trápi ich, že príslušníci ich etnika šíria zlé meno .Chcú veriť, že aj ľudia, ktorí vyrastali v chatrčiach bez vody a elektriny, kde nemali ani vlastnú posteľ, sa stanú plnohodnotnými členmi spoločnosti. Pýtajú sa sami seba: “Môžeme za všetko sami? Môžeme aj za rasovú nenávisť?”

Myslím si, že Rómovia sú ľudia ako všetci iní, sú medzi nimi dobrí aj zlí, pracovití aj leniví a nechcem veriť tomu, že, “zlí bieli” im škodia. Budme k sebe tolerantní , znášaví, priateľskí a hľadáme vzájomné porozumenie medzi národmi a národnosťami. Zocelujme jednotlivé etniká, zoberme do rúk vlastnú zodpovednosť, aby sme z obyčajného dňa spravili deň sviatočný! Vykročíme všetci tou správnou nohou zaradiť sa do reálneho kolobehu života, v ktorom vládne mier, pokoj, šťastie, zdravie a vzájomná ohľaduplnosť medzi ľuďmi. Sú to najväčšie hodnoty, ktoré prevýšia akékoľvek hmotné bohatstvo. Vynaložme všetko úsilie na to, aby boli odstránené nielen negatívne javy diskriminácie v našom okolí, ale aj na celom svete. A vtedy budeme i my šťastní.

Malé zamyslenie

Aj vyhasnuté sopky sa môžu prebudiť. Táto veta v sebe ukrýva veľa pravdy či po naučení. Človek v živote stráca veľa krát veľa vecí. Dôležitých a ich strata bolí. Avšak treba veriť, že niečo pekné príde a možno ešte krajšie ako predtým.

Preto nemáme zabúdať na veci, na ktorých nám niekedy záležalo. V našich spomienkach ostávajú stále nádherné a neporušené. A práve to krásne nás ochraňuje pred prázdnotou a zatrpknutosťou. Keby sme prestali veriť, že niečo pekné sa vráti, alebo v našom živote objaví, už by sme neboli takými, akými sme. Nesmieme zabúdať ani na ľudí, ktorí pre nás niekedy niečo znamenali. Ľudia však často zabúdajú. Možno preto, že sa cítia osamelí. Osamelí môžete byť aj vtedy, keď máte okolo seba davy ľudí. A vtedy nás prepadáva depresia. Treba však veriť, že v živote stretne niekoho, s kým sa budeme cítiť dobre.

Každý má na svete niekoho, kto mu je akoby jeho spriaznená duša. Často ju nenájde, lebo toho, kto je nám súdený práve ostatní odsúdia. A my nemáme odvahy. Aj v knihe Malý princ sa stretávame s názorom, že dobre vidíme iba srdcom a to hlavné je očiam neviditeľné. Podľa mňa má autor Antoine de Saint-Exupéry pravdu. Ľudí by sme mali mať radi. Nie preto, že sú nádherní, ale pre ich dušu. Načo sú nám priatelia, keď sa im nemôžeme vyrozprávať? Priatelia sú tí, ktorým môžeme dôverovať. Ale ľudia sa často zaoberajú vážnymi vecami a nemajú čas počúvať. Mnohí si myslia, že priateľov nepotrebujú. Priateľ sa nedá kúpiť. Možno preto je nedostatkovým zbožím. Priateľov nám poskytnie život s celou krásou a nástrahami. Niekedy sa stane, že sa s kamarátom nestretneme aj viac dní, či týždňov. Ale pri rozhovore s ním máme pocit, že sme spolu neboli možno len pár minút. Zistíme, že nie čas, ale porozumenie a spoločné radostné chvíle sú nám vzácné. Môžeme sa zhovárať celé dni a nám sa zdá, že sme spolu len malú chvíľku.

Čas venovaný dobru a láske nie je nikdy stratený. Vždy sa nám v nejakej inej podobe vráti. Niekedy je sekunda v živote človeka veľmi dôležitá, inokedy ubehne tak, že si to ani neuvedomíme. Dobrým slovom sa dá veľa vecí vyriešiť aj bez násillia a utrpenia. Naopak, jedno zlé slovo či myšlienka môžu zničiť veľa nádejí a priateľstiev. Ľudia by sa mali naučiť radovať aj z maličkostí, z toho, že ráno svieti slnko, či spievajú vtáci. Obyčajné ľudské šťastie je niekedy veľmi vrtkavé, môžeme oň rýchlo prísť. Naučme sa vážiť si drobnosti a budme šťastní aj z maličkostí. Ešte stále platí, že nie krása, ale charakter, dobrota a ochota pomôcť sú cennejšie ako vonkajšie pozlátko, ktoré nám neprinesie nič dobré. Tiež sa vraví, že na konci niečoho, niečo nové začína, alebo že každý koniec je začiatok nového, pre nás ešte nepoznaného. Naučme sa cenit si minulosť, aby sme pochopili budúcnosť. Treba sa však učiť na vlastných chybách. Človek totiž len tak príde na to, čo je pre neho správne. Ako hovorí vo svojej knihe Exupéry, reč je prameňom nedorozumení. Ľudia totiž často veci prekrúti, či si ich jednoducho prispôbia, ako im to vyhovuje. Prečo? Možno sa len boja počuť pravdu, či len chcú niekomu ublížiť.

Líška v knihe Malý princ chce ukázať princovi šťastie a hodnotu priateľstva. Mali by sme sa z toho poučiť. Jeden druhého robiť šťastným a nie klamať a ubližovať si. Veľa ráz sa ľudom podarí klamstvami dosiahnuť to, čo chceli, ale podľa mňa nemôžu byť šťastní, pretože pocit, že niekomu ublížili, je silnejší. Ale ľudia si to aj tak nepriznávajú. Je totiž oveľa ťažšie súdiť samého seba, ako svojich blízkych.

Čítali ste Malého princa? Nájdete v ňom veľa poučného pre život.

Mário Maral.

Spektrum – časopis študentov ZSOŠ v Púchove

Máj 2008

Šéfredaktor: Mário Maral

**Redakčná rada: P. Bielaková,, M. Jankejech , A. Bracíníková,
S. Kalmová,,I. Vavříková, Mgr. Fajmonová**

Foto: M. Zahustel/PMS/ ,J. Mikuš Fínsko//

Technická spolupráca: Lukáš Raník